

## BORSA VE PİYASA BİLGİLERİ

|                                            |    |
|--------------------------------------------|----|
| Pay Piyasası .....                         | 2  |
| Ürünler .....                              | 3  |
| Piyasa İşleyişi .....                      | 7  |
| Pazarlar .....                             | 19 |
| Borçlanma Araçları Piyasası .....          | 23 |
| Kamu Borçlanma Araçları .....              | 24 |
| Özel Sektör Borçlanma Araçları .....       | 25 |
| Kira Sertifikaları .....                   | 27 |
| Repo .....                                 | 28 |
| Eurotahvil .....                           | 28 |
| Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası .....     | 29 |
| Vadeli İşlem Sözleşmeleri .....            | 31 |
| Opsiyon Sözleşmeleri .....                 | 32 |
| Yurtdışı Piyasa İşlemleri (Tradebox) ..... | 33 |
| FX Piyasa İşlemleri (FxBBox) .....         | 34 |

## Pay Piyasası

Borsa İstanbul Pay Piyasası'nda farklı sektörlerden şirketlerin payları, yeni pay alma hakları, borsa yatırım fonları, varantlar ve sertifikalar, gayrimenkul yatırım fonu ve girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları, gayrimenkul sertifikaları ve emtia sertifikaları işlem görmektedir. Borsa İstanbul Pay Piyasası yerli ve yabancı yatırımcılar için likit, şeffaf ve güvenli yatırım ortamı sağlamaktadır.

Pay Piyasası'nda işlemler elektronik alım satım sistemi aracılığıyla fiyat ve zaman önceliği kuralı baz alınarak “Sürekli İşlem”, “Piyasa Yapıcı Sürekli İşlem” ve “Tek Fiyat” yöntemlerinde otomatik olarak gerçekleştirilmektedir.

### Birincil Piyasa

Borsada ilk defa halka arz edilen şirketlerin birincil piyasa işlemleri, birincil piyasa için belirlenmiş olan seans saatlerinde, sürekli işlem, sabit fiyat ve değişken fiyat yöntemleriyle gerçekleştirilmektedir. Sabit fiyat ve değişken fiyat yöntemleri, Borsa dışı halka arzlarda kullanılan “Talep Toplama Yöntemi”nden uyarlanarak Borsa emir-işlem kuralları çerçevesinde oluşturulmuştur.

### Toptan Alış Satış İşlemleri

Toptan Satış İşlemleri, önceden alıcıları belirli olan veya olmayan, belirli bir miktarın üzerindeki pay işlemlerinin Borsa'da güven ve şeffaflık ortamında, organize bir piyasada gerçekleştirilmesini sağlamaktadır.

### Yeni Pay Alma Hakları İşlemleri

Payları Borsada işlem gören şirketlerin nakdi sermaye artışı yapmak üzere belirledikleri yeni pay alma hakkı kullanma süresi içinde, söz konusu payların üzerinde bulunan yeni pay alma haklarının alınıp satılması için, Borsada belirlenecek süre içinde "R" özellik koduyla yeni pay alma hakları sıraları işleme açılır. Rüçhan hakkı kuponları, Pay Piyasasında geçerli olan kurallarla işlem görür.

## Ürünler

### Paylar

Paylar, anonim ortaklıklarca ihraç edilen ve anonim ortaklık sermaye payını temsil eden kıymetli evrak niteliğinde senetlerdir.

Bir anonim şirketin payına sahip olmak, şirkete ortak olmayı ifade etmektedir.

Pay alım satımında güvenli ve doğru bilgi akışı esastır.

Güven, şeffaflık ve yatırımcının korunması Borsa İstanbul piyasalarının temel ilkeleridir. Pay sahipleri, Borsamızda işlem gören şirketler hakkında tüm bilgilere; [Şirketler, Günlük Bülten, Mali Tablolar, Şirket Haberleri ve Veriler sayfaları ile Kamuyu Aydınlatma Platformu](#) aracılığıyla ulaşabilirler.

### Borsa Yatırım Fonları

Borsa yatırım fonları (BYF), bir endeksi baz alan, baz aldığı endeksin performansını yatırımcılara yansıtmayı amaçlayan ve payları borsalarda işlem gören yatırım fonlarıdır.

BYF'ler bir endekse dayalı olarak çıkarılmakta ve baz aldığı endeks kapsamındaki menkul kıymetlere endeksteği ağırlıkları oranında yatırım yapmaktadır. Bu sayede örneğin BIST 30 endeksine yatırım yapmak isteyen bir yatırımcı, endeksteği payları ayrı ayrı almak yerine BYF'ye yatırım yaparak söz konusu endekse yatırım yapma imkanı bulmakta ve endeksin getirisinden yararlanabilmektedir.

Borsa yatırım fonları, yetkili aracı kuruluşlar tarafından yatırımcılardan toplanan nakit ile baz alınan endeksteği menkul kıymetlerin satın alınmasıyla oluşturulan portföylerdir. BYF'ler, baz aldıkları endeksteği payları ya da diğer enstrümanların (altın, tahvil, döviz vb.) getirisini yansıtmakta ve riskini taşımaktadır. BYF katılma belgeleri, aracı kurumlar vasıtasıyla Pay Piyasası'nda alınıp satılabilmektedir.

#### BYF'LERE YATIRIM

Ülkemizde son yıllarda sayıları hızla artan BYF'ler, payların yüksek likidite ve kolaylıkla alınıp satılabılme imkanı ile yatırım fonlarının riski dağıtma, yatırım yaptığı piyasaların getirilerinden yatırımcıları yararlandırma özelliklerini bünyesinde bir araya getirmektedir.

Her işlem gününün sonunda açıklanan gösterge niteliğindeki portföy kompozisyonu, yatırımcılara yatırımlarının tüm içeriğini şeffaf bir biçimde günlük bazda takip etme imkanı sunmaktadır. Bu sayede yatırımcı, elinde bulundurduğu BYF'nin içeriğinde hangi menkul kıymetlerden ne tutarda bulunduğunu takip edebilmektedir. BYF'ler seans süresi boyunca paylar gibi kolaylıkla alınıp satılabilmektedir.

### Yatırım Kuruluşu Varantları

Elinde bulunduran kişiye, dayanak varlığı ya da göstergeyi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma veya satma hakkı veren ve bu hakkın kaydı teslimat ya

da nakit uzlaşısı ile kullanıldığı menkul kıymetleştirilmiş opsiyon niteliğindeki sermaye piyasası aracını ifade eder. Varant satın alan yatırımcı ödediği bedel karşılığında bir dayanak varlığı değil, o dayanak varlığı alma ya da satma hakkını satın alır.

Varantlar yapılandırılmış ürünler sınıfında yer alan ve menkul kıymetleştirilmiş opsiyon özelliklerini taşıyan ürünlerdir. Varantlar, finansal bir varlığa ya da göstergeye dayalı olarak çıkartılırlar.

Yatırım kuruluşu varantları “V” özellik kodu ile işlem görür.

Her varantta en az bir piyasa yapıcı olması zorunludur. Varantlarda baz fiyat uygulanmaz. Dolayısıyla fiyat oluşumunda alt ve üst limit yoktur (serbest marj uygulanır).

Varantlar kredili alım ve açığa satış işlemlerine konu edilemezler.

Piyasada işlem gören varantların takası ile vade sonunda hak kullanımından dolayı gerçekleşecek işlemleri ayırt etmek amacıyla, alım satıma konu olan varantların el değiştirmesi işlemleri için “takas” ifadesi, vade sonunda hak kullanımı sonucunda gerçekleşen işlemler için, “varant dönüşümü” ifadesi kullanılmaktadır.

Varant işlemlerinin takası işlem gününü izleyen ikinci iş günü (T+2) gerçekleştirilir.

Varant vadesinde ya da Amerikan tipi varantların vadeden önce dönüşümünde aşağıda yer alan dört durum söz konusu olabilir:

- Nakit uzlaşısı olur ve ihraççı varant sahibi hesaplarına para aktarır.
- Kaydı teslimat olur ve ihraççı varant sahibi hesaplarına pay aktarır. Diğer taraftan varant sahibi de ihraççı hesabına kullanım (işleme koyma) bedelini aktarır (Call).
- Kaydı teslimat olur ve varant sahibi ihraççı hesaplarına pay aktarır. Diğer taraftan ihraççı da işleme koyma bedelini varant sahibi hesabına aktarır (Put).
- İhraççı ve varant sahibi arasında herhangi bir nakit ya da kıymet aktarımı yapılmaz (Varantın başabaşa ya da zararda olması durumu).

## **Yatırım Kuruluşu Sertifikaları**

Sertifikalar, tıpkı varantlar gibi ihraççıyı yatırımcıya karşı mali yükümlülük altına sokan finansal araçlardır. Sertifika ihracı dolayısıyla elde edilen fonlar ihraççının şahsi mali sorumluluğu altındadır. Bu nedenle ihraççının mali durumu, ödeme kabiliyeti, kredibilitesi gibi faktörlerin yatırım sırasında göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir. Sertifikalar, yatırımcısına önceden belirlenmiş koşulların oluşması durumunda alacak hakkı veren menkul kıymet niteliğindeki yapılandırılmış finansal ürünlerdir.

Sertifikalar varantlar ile hemen hemen aynı işlem kuralları ile işlem görmekle birlikte, bazı işlem kuralları sertifika türlerine göre farklılaşabilmektedir. Yatırımcıların sertifika işlemlerinde bu hususlara özellikle dikkat etmeleri gerekmektedir.

## **Gayrimenkul Yatırım Fonu ve Girişim Sermayesi Yatırım Fonu Katılma Payları**

Girişim sermayesi yatırım fonu ve gayrimenkul yatırım fonu katılma payları fon izahnamesinde veya ihraç belgesinde hüküm bulunması kaydıyla, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından

izahnamenin veya ihraç belgesinin onaylanmasını takiben fon kurucusu tarafından yapılacak başvuru üzerine Borsa kotuna alınarak Borsamız Pay Piyasasında işlem görebilir.

### **İşlem Göreceği Pazar:**

Borsa kotuna alınan ve Pay Piyasasında işlem görmesi uygun görülen fon katılma paylarından halka arz edilenler Yapılandırılmış Ürünler ve Fon Pazarı (YÜFP), nitelikli yatırımcılara ihraç edilenler ise Girişim Sermayesi Pazarı'nda (GSP) işlem görebilir.

GSP'de yalnızca nitelikli yatırımcılar işlem yapabilir.

GSP'de işlem gören fonlarda; alım veya satım emrini Borsa Sistemi'ne iletmek üzere alan üye söz konusu emri Borsa'ya iletmekten önce emri veren müşterisinin nitelikli yatırımcı olduğunu tespit/teyit etmekle yükümlüdür. Aksi takdirde mevzuata aykırı olarak gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklanan hukuki ve maddi sorumluluk ilgili üyeye ait olacaktır.

3 işlem günü öncesinde kapatılır.

### **Yatırımcıların Bilgilendirilmesi:**

Katılım payları Borsa Pay Piyasası'nda işlem gören fonlarda kurucunun, yatırımcıların yatırım yapma kararını etkileyebilecek ve ilgili SPK Tebliğlerinde belirtilen bilgi, belge ve raporları öncelikle KAP'ta duyurmaları gerekmektedir.

### **Gayrimenkul Sertifikaları**

SPK tarafından düzenlenen gayrimenkul sertifikası; ihraççıların inşa edilecek veya edilmekte olan gayrimenkul projelerinin finansmanında kullanılmak üzere ihraç ettikleri, gayrimenkul projesinin belirli bağımsız bölümlerini veya bağımsız bölümlerin belirli bir alan birimini temsil eden, nominal değeri eşit sermaye piyasası aracıdır.

Gayrimenkul sertifikaları, ihraççılarına sermaye piyasası aracılığıyla finansman seçeneği sunmaktadır. Böylece konut ve işyeri projelerinin inşaatları daha kolay ve hızlı tamamlanabilmektedir. Tasarruflarını sermaye piyasasında değerlendirmek isteyen yatırımcılar için alternatif bir ürün olan bu sertifikaların Borsa'da işlem görmesi ise şeffaflık ve likidite sağlamaktadır.

Gayrimenkul sertifikasının ihracı ve Borsa'da işlem görebilmesi için SPK'ya ve Borsa İstanbul'a eş zamanlı olarak başvuru yapılması gerekmektedir. Gayrimenkul sertifikaları yurt dışında veya yurt içinde, halka arz edilerek veya halka arz edilmeksizin nitelikli yatırımcıya satış suretiyle ihraç edilebilir.

### **Emtia Sertifikaları**

Emtia Sertifikaları (EMS) belirli bir emtiayı temsilen ihraç edilen sermaye piyasası araçlarıdır. Emtia sertifikaları altın, gümüş gibi kıymetli madenler ile diğer emtia varlıklarına spot piyasada yatırım yapmak isteyen yatırımcılar için alternatif bir yatırım aracıdır.

Borsada işlem görmesi uygun görülen emtia sertifikaları, Borsa kotuna alınarak “S1” özellik kodu ile Emtia Pazarında, yalnızca nitelikli yatırımcılara ihraç edilen sertifikalar ise Girişim Sermayesi Pazarı’nda işlem görür.

Emtia sertifikaları, sürekli işlem yöntemiyle işlem görür. Emtia sertifikaları seansın açılış ve kapanış bölümlerine dâhil edilir.

Emtia sertifikalarının ilk işlem fiyatı Borsada ilk işlem gününden önceki gün ihraççı ve/veya piyasa yapıcı tarafından KAP’ta (<https://www.kap.org.tr/tr/>) ilan edilir ve baz fiyat olarak alınır. Sonraki günlerde baz fiyat paylarda geçerli yöntem ile belirlenir.

Fiyat marjı %5, fiyat adımı her fiyat seviyesinde 1 kuruş, maksimum emir değeri 1 milyon TL olarak olarak uygulanır.

Emtia sertifikası işlemlerinin takası, işlem gününü izleyen ikinci iş günü (T+2)’de gerçekleştirilir.

### **Darphane Altın Sertifikası (ALTIN.S1)**

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü (Darphane) tarafından ihraç edilen ve Borsada işlem gören emtia sertifikasıdır. Darphane Altın Sertifikası, 0,995 saflıkta her biri 0,01 gram altını temsil eden ve sahibine KAP’ta yayınlanan İzahname kapsamında fiziki altına dönüşüm imkânı tanıyan sermaye piyasası aracıdır.

(<https://www.darphane.gov.tr/darphane-altin-sertifikasi>)

ALTIN.S1’in katılım finansı ilke ve standartlarına uygunluğu onaylanmıştır

# Piyasa İşleyişi

## EMİR TİPLERİ

### Limit Fiyatlı Emirler (LFE)

Fiyatın ve miktarın belirtildiği emirlerdir. Emrin gerçekleşmeyen bölümü işlem görmedikçe Sistemde pasif olarak geçerlilik süresi sonuna kadar (KİE olarak girilmediği sürece) bekletilir.

### Piyasa Emirleri (Market Order)

Fiyat olmaksızın sadece miktar belirtilerek girilen emirlerdir. Emir miktarı karşılanana kadar karşı taraftaki en iyi fiyatlı emirlerle eşleşerek işleme dönüşürler. Bu emir tipi, sadece KİE olarak girilebildiğinden karşı tarafta eşleşecek emir kalmadığında emrin kalan kısmı otomatik olarak iptal edilir, pasife yazılmaz. Açılış, kapanış bölümleri ve tek fiyat yönteminde emir toplama aşamasında girilen piyasa emirleri, eşleştirme başlayana kadar emir defterinde bekletilir, eşleştirme başladığında ise işleme dönüşür. İşleme dönüşmeyen piyasa emirleri seansın sürekli işlem veya takip eden tek fiyat bölümüne aktarılmaz, iptal edilir. Pay bazında maksimum emir hacmi sınırına tabidir. Bu tutar en son işlem fiyatı üzerinden hesaplanır. Son işlem fiyatı yoksa bir önceki kapanış fiyatına bakılır. Her ikisinin de olmadığı durumda manuel olarak Borsa tarafından girilen bir fiyat varsa ona bakılır yoksa işlem olana kadar sistem tarafından piyasa emri girilmesine izin verilmez.

### Piyasadan Limite Emirler (Market To Limit Order)

Piyasa emirleri gibi fiyatsız olarak girilen emirlerdir. Karşı taraftaki sadece en iyi fiyat kademesinde bekleyen emirlerle eşleşerek işleme dönüşürler. Ancak işleme dönüşmeyen kısım, gerçekleştiği son işlem fiyatını alarak limit fiyatlı emre dönüşür ve emir defterinde pasif olarak yazılır (ancak KİE olarak girilirse pasife yazılmaz). Pay bazında maksimum emir hacmi sınırına tabidir. Bu tutar piyasa emirlerinde olduğu gibi belirlenir.

Açılış, kapanış bölümleri ve tek fiyat yönteminde emir toplama aşamasında girilen piyasadan limite emirleri, eşleştirme başlayana kadar emir defterinde bekletilir, eşleştirme başladığında ise işleme dönüşür. İşleme dönüşmeyen piyasadan limite emirleri sürekli işlem aşamasına geçerken gerçekleştiği son işlem fiyatını alarak limit fiyatlı emre dönüşür ve emir defterinde pasif olarak yazılır (ancak KİE olarak girilirse pasife yazılmaz). İlgili açılış, kapanış ve tek fiyat bölümünde fiyat oluşmaması hâlinde veya seansın sürekli işlem bölümünde girildikleri anda hiç işleme dönüşmemiş olmaları hâlinde piyasadan limite emir iptal edilir.

### Dengeleyici Emirler (Imbalance Orders)

Açılış ve kapanış seansları da dâhil olmak üzere tek fiyat yöntemi uygulanan tüm seans bölümlerinde, fiyat belirleme sürecinde hesaba katılmayan ancak belirlenen eşleşme fiyatı seviyesinde karşılanmadan kalan emirler ile işlem yapmak üzere girilen emirlerdir. Bu tip emirler, eşleşme fiyatından kalan emirler bittiğinde veya eşleşme fiyatından kalan emir yoksa birbirleri ile de eşleşme fiyatından işleme dönüşebilirler. Eşleşmeden kalan dengeleyici emirler iptal edilirler.

## Kısmi Görünme Koşullu Emirler

Limit fiyatlı emirler, kısmi görünme koşulu ile girilebilir. Kısmen görünen emirlerde, emir defterinde görölmesi istenen kısmın tamamı işlem gördüğünde gizli bölümden belirlenen miktar kadar kısım açığa çıkar. Açığa çıkan bu kısım, açığa çıktığı anda girilmiş yeni bir emir gibi fiyat ve zaman önceliğine göre emir defterinde yerini alır. Bu süreç emrin tamamı karşılanıp bitinceye, geçerlilik süresi sona erinceye veya emir iptal edilmeye kadar devam eder. Emrin görünen miktarı ile toplam miktarı arasındaki oran asgari % 20 olabilir. Bu oran, kısmi görünme koşullu emrin girişi ya da değiştirilmesi sırasında emrin görünen miktarının emrin toplam miktarına oranının asgari seviyesidir.

## Kotasyon Emirleri

Limit fiyatlı alış ve satış emrinden oluşan ve sadece piyasa yapıcı/likidite sağlayıcı üyeler tarafından girilebilen bir emir tipidir. Kotasyonu oluşturan alış ve satış emrine kotasyon emri denir. Kotasyon emri bir bütün olarak iptal edilebileceği gibi sadece alış veya satış tarafı da iptal edilebilir.

## Orta Nokta (Mid-Point) Emirleri

Orta Nokta (Mid-Point) emri, normal emir defterine kıyasla daha büyük miktarlı emirlerin kendi aralarında eşleşmesine imkân sağlayan ve piyasa katılımcılarına daha düşük işlem maliyeti sunan bir emir türüdür. Bu emirlerin girişi ve miktarlarının değiştirilmesi sırasında minimum ve maksimum tutar kontrolü yapılır. Orta Nokta emirlerinin değeri, asgari 100.000 TL, azami 30 milyon TL olabilir. Ancak kısmi işlem görme durumunda, kalan kısım asgari sınırın altına düşse bile emrin kalan miktarında değişiklik yapılmadığı sürece bu kısıt aranmaz.

Emirler sürekli olarak otomatik eşleşmeye tabidir ve normal emir defterinde bekleyen en iyi alış ve en iyi satış emirlerinin fiyatlarının aritmetik ortalaması ile fiyatlanır, ayrı ve kapalı bir emir defterinde işlem görür.

İşlem gerçekleşmesinin ardından miktar bilgisi piyasaya gönderilir, işlemin miktarı ve hacmi ilgili sıranın miktar ve hacmine dâhil edilir. BISTECH Sistemine geçişte devreye alınmamış, daha sonra 27/06/2016 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır.

Orta Nokta (Mid-Point) emirler yalnızca BIST 30 kapsamındaki paylarda kullanılır.

## Ağırlıklı Ortalama Fiyat (AOF) Emirleri

Gün sonunda ilgili sırada oluşan ağırlıklı ortalama fiyatı referans alarak işlem gerçekleştirilmesine imkân veren yeni bir emir/işlem türüdür. Bu tür emir ve işlemler AOF'den emirler / işlemler olarak adlandırılmaktadır. Bir payın sırasında gün sonunda oluşacak AOF baz alınarak, ya bu fiyat üzerinden ya da bu fiyata belirli bir sayıda fiyat adımı uzaklıkta fiyatlar ile gün içerisinde işlem yapılır. Bu yolla:

\* Gün sonu oluşacak AOF'den işlemlerin gerçekleşmesine imkân tanımanın yanı sıra,



\* İşlem günü sonunda pay sırasında oluşacak “AOF ± Borsa tarafından belirlenecek sayıda fiyat adımı” seviyesinden gün içinde işlem yapma imkânı sağlanır.

\* Merkezi emir defterinden ayrı bir sırada işlem görürler (Örneğin ABCDE.AOF sırasında).

\* İşlem gerçekleşmesinin ardından piyasaya bilgi verilmez ancak işlem bilgileri Günlük Bültende yer alır.

Bu emirlerin girişi ve miktarlarının değiştirilmesi sırasında minimum ve maksimum miktar kontrolü yapılır. AOF (Trade at Reference - TAR) emirlerin içereceği miktarın yapılan düzenleme uyarınca minimum 100.000 lot maksimum 10 milyon lot olması gerekir.

Bu emir türü 30/09/2016 tarihinden itibaren devreye alınmıştır.

AOF'den (TAR) emirler yalnızca BIST 30 kapsamındaki paylarda kullanılır.

## **Açığa Satış Emirleri**

Açığa satış emri, sahip olunmayan sermaye piyasası araçlarının satışına ilişkin verilen emir tipidir. Açığa satış emirleri, SPK ve Borsa düzenlemeleri uyarınca yapılan açığa satış işlemlerine ilişkin emirlerdir. Bu emirlerde SPK ve Borsa düzenlemeleri ile belirlenen fiyat sınırlamalarına uyulur.

## **EMİRLERİN GEÇERLİLİK SÜRESİ**

Sisteme iletilen emirler, dört farklı geçerlilik süresine sahip olabilir.

### **1. Günlük**

Pay Piyasasındaki bütün pazarlarda aksi belirtilmedikçe girilen her emir, girildiği gün boyunca geçerlidir ve işlem görmezlerse gün sonunda iptal edilirler.

### **2. Kalanı İptal Et (KİE)**

Fiyat ve miktar belirtilerek girilen ve emrin girildiği anda karşılanmayan bölümünün otomatik olarak iptal edildiği emir türüdür.

### **3. İptale Kadar Geçerli (İKG)**

Borsa Birincil Piyasada Değişken ve Sabit Fiyatla Talep Toplama yöntemlerinde halka arz süresinin sonuna kadar geçerli emir girişi mümkündür. Bu geçerlilik türü, talep toplama yöntemiyle halka arzların gerçekleştirildiği birincil piyasada (.HE sıralarında) kullanılacaktır.

### **4. Tarihli**

Fiyat adımı ve fiyat değişme sınırları çerçevesinde geçerli olacakları son tarih belirtilerek Sisteme girilen, işlem görene veya iptal edilene kadar Sistemde geçerliliğini koruyan emirlerdir. Tarihli

girilen emirlerin geçerli olabileceği azami süre Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Pay Piyasasında mevcut durumda tarihli emir kullanılmamaktadır.

## Baz Fiyat, Fiyat Aralığı

"Baz fiyat" bir payın gün boyunca işlem görebileceği alt ve üst fiyat limitlerinin belirlenmesine esas teşkil eden fiyattır. Baz fiyat bir önceki işlem gününün kapanış fiyatı ile hesaplanır. "Fiyat adımı" her pay fiyatı için bir defada gerçekleştirilecek en küçük fiyat değişimidir.

Baz fiyat yoksa (önceki kapanış yoksa veya fiyat serbest bırakılmışsa):

- Tek fiyat işlem yöntemi ile işlem gören sıralar için ilk fiyatın olduğu emir toplama aşaması sonrasında belirlenen eşleşme fiyatı baz fiyat olacaktır.
- Sürekli işlem yöntemi ile işlem gören sıralar için ilk işlemin fiyatı baz fiyat olarak alınacaktır (Açılış seansında fiyat oluşmuşsa bu fiyat, oluşmamışsa sürekli işlem aşamasında gerçekleşen ilk işlemin fiyatı baz fiyat olarak alınacaktır).
- İşlem göreceği yeni pay alma haklarında ilk gün sonuna kadar (ilk işlem günü dahil) baz fiyat uygulanmayacak ve işlem gördüğü ilk günün kapanış fiyatı ertesi günün baz fiyatını oluşturacaktır.

Ayrıca, bir önceki günden baz fiyata sahip bir payda gün içerisinde herhangi bir işlem gerçekleşmemişse bu baz fiyat, yine ertesi günün baz fiyatı olacaktır.

Varant ve sertifika sıralarında baz fiyat uygulanmaz.

## Fiyat Marjı ve Fiyat Limitleri

Fiyat limitlerinin belirlenmesi amacıyla baz fiyata (bir önceki gün kapanış fiyatı) uygulanacak marjlar:

- Yıldız Pazar'da %20, Ana Pazar'da %15,
- Alt Pazar, YİP ve PÖİP'te %10
- BYF'lerde %20
- Yeni pay alma haklarında ve ISKUR.E'de %50
- Varant ve sertifikalar için serbest marj
- Emtia sertifikalarında %5

olarak belirlenmiştir.

Fiyat limitleri hesaplanırken yuvarlama işlemi içeri doğru yapılacaktır: Üst fiyat limiti bulunurken yuvarlama aşağı adıma, alt fiyat limiti bulunurken yuvarlama yukarı adıma yapılacaktır.

Kapanış seansında uygulanan fiyat limitleri kapanış seansından önceki son işlem fiyatı üzerine  $\pm\%3$  olarak uygulanmaktadır.

01/10/2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, Pay Piyasası'nda pazar yapılanması, pazarlardaki işlem görme esasları ve pazarlar arası geçiş kriterleri ile kota alma şartlarında bazı değişiklikler yapılmış ve bu değişiklikler Borsamızın 17/09/2020 tarihli ve 2020/58 sayılı duyurusu ile bilgilerinize sunulmuştur. Fiyat marjları ve devre kesici uygulamaları ile ilgili olarak

da yeni pazar yapılanmasında genel esaslar belirlenmiş olmakla birlikte yeni bir duyuru yapılana kadar aşağıda özetlenen mevcut uygulama devam edecektir:

- Fiyat marjı Yıldız Pazar, Ana Pazar, borsa yatırım fonları, gayrimenkul sertifikaları, gayrimenkul yatırım fonları ve girişim sermayesi yatırım fonlarında %10'dur.

#### **Fiyat Adımları**

- PP'de işlem gören paylar, yeni pay alma hakları ve BYF'ler için aşağıdaki 1 ve 2 nolu tablolarda belirtilen fiyat seviyeleri ve fiyat adımları uygulanmaktadır.
- Varantlarda, sertifikalarda ve Toptan Satış işlemlerinde her fiyat seviyesi için fiyat adımı 1 kuruş olarak uygulanmaktadır.
- Kuruş altı hassasiyette (10 bps) fiyat gösterimi yöntemi uygulanmaktadır.

#### **Paylarda ve Yeni Pay Alma Hakkı Kuponlarında Uygulanan Baz Fiyat Aralıkları ve Fiyat Adımları:**

| Fiyat Seviyesi (TL) |   |           | Fiyat Adımı (TL) |
|---------------------|---|-----------|------------------|
| 0,010               | - | 19,999    | 0,010            |
| 20,000              | - | 49,999    | 0,020            |
| 50,000              | - | 99,999    | 0,050            |
| 100,000             | - | 249,999   | 0,100            |
| 250,000             | - | 499,999   | 0,250            |
| 500,000             | - | 999,999   | 0,500            |
| 1.000,000           | - | 2.499,999 | 1,000            |
| 2.500,000           | - | üzeri     | 2,500            |

#### **Borsa Yatırım Fonu Katılma Belgelerinde Uygulanacak Fiyat Adımları:**

| Fiyat Seviyesi (TL) |   |         | Fiyat Adımı (TL) |
|---------------------|---|---------|------------------|
| 0,010               | - | 49,999  | 0,010            |
| 50,000              | - | 99,999  | 0,020            |
| 100,000             | - | 249,999 | 0,050            |
| 250,000             | - | 499,999 | 0,100            |
| 500,000             | - | 999,999 | 0,250            |

| Fiyat Seviyesi (TL) |   |           | Fiyat Adımı (TL) |
|---------------------|---|-----------|------------------|
| 1.000,000           | - | 2.499,999 | 0,500            |
| 2.500,000           | - | üzeri     | 1,000            |
|                     |   |           |                  |

### Emirlerde Maksimum TL Sınırı

Borsamız Pay Piyasası'nda işlem görmekte olan sıralara gönderilen limit, piyasa, piyasadan limite, dengeleyici, kısmi görünme koşullu emirlerde ve kotasyonlarda, maksimum emir değeri sınırı (maksimum TL kuralı) uygulanmaktadır. Bu kurala göre bir sıraya bir seferde yollanan emrin veya kotasyonun TL değeri belirlenen sınırı geçmemektedir.

Pay Piyasası genelinde emirlerde ve kotasyonlarda uygulanan maksimum emir değeri sınırı, payların işlem hacmi, piyasa değeri gibi likidite durumunu ifade eden göstergeler kullanılarak farklılaştırılmaktadır.

Buna göre yapılan gruplamada tüm paylar temelde günlük ortalama işlem hacmi ve piyasa değeri ile yapılan sıralamaya dayanarak 6 farklı gruba ayrılmış ve her grup için farklı bir maksimum emir değeri belirlenmiştir.

- Grup 1. Maksimum emir değeri 10 milyon TL.
- Grup 2. Maksimum emir değeri 7,5 milyon TL.
- Grup 3. Maksimum emir değeri 5 milyon TL.
- Grup 4. Maksimum emir değeri 2,5 milyon TL.
- Grup 5. Maksimum emir değeri 1 milyon TL.
- Grup 6. Maksimum emir değeri 0,5 milyon TL.

Maksimum emir değeri Varantlar için 250 bin TL ve sertifikalar için 1 milyon TL olarak uygulanır.

Tüm Borsa Yatırım Fonları (.F), Gayrimenkul Yatırım Fonu Katılma Payları (.F1), Girişim Sermayesi Yatırım Fonu Katılma Payları (.F2) ve Gayrimenkul Sertifikaları (.G) için maksimum emir değeri 5 milyon TL olarak uygulanır.

Emtia sertifikaları için maksimum emir değeri 1 milyon TL olarak uygulanır.

Temerrüt ve Resmi Müzayede sıraları için maksimum emir değeri 2,5 milyon TL, birincil piyasada (.BE) 500.000 TL olmakla beraber Pay Piyasası Bölümü tarafından satışı/alışı talep edilen miktara göre farklı belirlenebilir.

Halka Arz Sıraları'nda(.HE) Maksimum Emir Büyüklüğü Pay Piyasası Direktörlüğü tarafından belirlenir.

Yeni Pay Alma Hakkı Kuponlarının (.R) maksimum emir değeri ilgili pay sırasının maksimum emir değeri ile aynıdır.

Orta nokta emirlerinin, ağırlıklı ortalama fiyat (AOF) emirlerinin ve özel işlem bildiriminin sınırlarında bu kurala bağlı bir değişiklik yapılmamıştır.

BISTECH geçişi ile birlikte 30/11/2015 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. Diğer taraftan, BİAş Yönetim Kurulu Ocak 2010 tarihli toplantısında, küsurat bakiyelerin işleme konu edilebilmesi için yapılabilecek uygulamayı belirlemiştir. Söz konusu uygulama, Pay Piyasası Prosedürü düzenlemesinin ‘‘ye Müşteri Hesaplarındaki Ksurat (Lottan Küçük) Miktarların Nakde Dönüştürülmesi’’ başlığı altında yer almaktadır.

Bu uygulama uyarınca özetle;

- Yatırımcı hesaplarında atıl kalan küsurat miktarlarının değerlendirilebilmesi amacıyla isteyen üyeler, talepte bulunacak müşterilerinin hesaplarında bulunan lottan daha küçük miktarları satın alabilir.
- Üyelerin bu düzenleme kapsamında işlem yapma zorunluluğu bulunmamaktadır. Müşteri ve/veya kıymet bazında işlem yapılmasından imtina edilebilir.

Uygulamaya ilişkin detaylara, [Pay Piyasası Prosedürü](#) düzenlemesinin ‘‘BORSA DIşINDA YAPILAN PAY İşLEMLERİ’’ başlığı altındaki ilgili bölümünden ulaşılabilir.

## KREDİLİ İşLEM Ve AçIğA SATIş

Açığa satış işlemi, sahip olunmayan sermaye piyasası araçlarının satılmasını ya da satışına ilişkin emrin verilmesini ifade eder. Satışa ilişkin takas yükümlülüğünün dn alınan sermaye piyasası araçları ile yerine getirilmesi de açığa satış sayılır.

Açığa satış işlemi gerçekleştirebilmek için emrin baştan açığa satış emri olarak girilmesi gerekir. Gerçekleşen açığa satış işlemleri Günlük Bülten'de pay bazında, her fiyat seviyesinde miktar ve sözleşme adedi belirtilerek ilan edilir.

"Kredili Menkul Kıymet ve Açığa Satış İşlemlerine Konu Olan Menkul Kıymet Listesi" Alt Pazar , PİP ve YİP hariç tutularak BİAş Pay Piyasası pazarlarında işlem gören tüm payları ve BYF'leri kapsayacak şekilde belirlenmiştir. Buna göre, Yıldız Pazar ve Ana Pazar'da işlem gören paylar, buna ek olarak BYF'ler hem kredili alıma hem de açığa satış işlemine konu olabilir.

Varantlarda, sertifikalarda, sahipliğe dayalı kira sertifikalarında, gayrimenkul yatırım fonlarında ve girişim sermayesi yatırım fonlarında kredili alım ve açığa satış işlemi yapılamaz. Gayrimenkul sertifikalarında ise kredili alım yapılabilmekle birlikte açığa satış işlemi yapılamaz.

SPK'nın 2023/7 sayılı Bülten'inde yayınlanan 06/02/2023 tarihli Kurul Kararı erevesinde Borsa İşstanbul A.ř. Pay Piyasası'nda açığa satış işlemleri yasaklanmıştır. Söz konusu tedbirlerin 06/02/2023 tarihinden itibaren, ikinci bir duyuru yapılıncaya kadar devam etmesine karar verilmiştir.

## Brüt Takas

İşstanbul Takas ve Saklama Bankası A.ř. (Takasbank) tarafından aracı kurumların, gün boyunca gerçekleştirilen işlemlerinde, pay ve toplam TL olarak netleştirme yapılmaktadır. Bu çerçevede, aynı tarihte bir payda hem satış hem de alış işlemi yapan aracı kuruluş, satış toplamı alış toplamına mahsup edilerek çıkan net bakiyeye göre söz konusu pay üzerinden takasa borlandırılmakta veya alacaklandırılmaktadır. Diğer yandan, tüm paylardaki alış veya satışlarının bedelleri ise genel olarak netleştirilmekte ve aracı kuruluşun alış tutarları fazla ise aracı kuruluş takasa nakit borçlu, satış tutarları fazla ise takastan nakit alacaklı olmaktadır. Netleştirme uygulaması sayesinde bir payda gün içerisinde alım satım gerçekleştiren bir yatırımcı sadece gerçekleştirdiği alım veya satım sonucundaki net fark miktarı kadar teslim yükümlülüğüne tabi olmaktadır.

Takasbank tarafından netleştirme uygulaması kaldırılan paylarda brüt takas uygulaması yapılmakta, aracı kurum ve yatırımcı bazındaki takas alacakları Takasbank tarafından takas süresinden sonra dağıtılmaktadır. Brüt takas uygulaması kapsamına alınan paylarda alım yapmak isteyen yatırımcıların takas tarihinde hesaplarında alımlarını karşılayacak tutarda nakit, satım yapmak isteyen yatırımcıların takas tarihinde hesaplarında satımlarını karşılayacak miktarda menkul kıymet bulundurması gerekmektedir.

- 01/10/2020 tarihinde devreye alınan Pay Piyasası yeni pazar kurallarına göre Alt Pazar, Yakın İzleme Pazarı ve Piyasa Öncesi İşlem Platformu'nda takas işlemleri brüt takas esaslarına göre gerçekleştirilmektedir.
- Yıldız Pazar ve Ana Pazar'da brüt takas, Borsa İstanbul ve SPK tarafından getirilen tedbir uygulamalarına bağlı olarak pay bazında süreli olarak uygulanmaktadır.

## **Volatilite Bazlı Tedbir Sistemi (VBTS)**

Sermaye Piyasası Kurulunun ilgili kararları uyarınca, Borsamız Pay Piyasasında işlem gören paylarda işlemlerin adil ve dürüst bir şekilde gerçekleşmesinin sağlanması ve yatırımcıların aşırı volatilitenin getirdiği risklerden korunmaları amacıyla Volatilite Bazlı Tedbir Sistemi uygulanmaktadır.

Bu kapsamda ilgili paylarda gerekli koşulların oluşması halinde, işlem esaslarında olmayandan başlamak üzere kademeli olarak ve bir sonraki seviye tedbir uygulanırken önceki seviye tedbirin veya tedbirlerin uygulanmasına devam edilmesi suretiyle;

1. 1 ay süre ile birinci seviye "Açığa Satış ve Kredili İşlem Yasağı" tedbiri,
2. 1 ay süre ile ikinci seviye "Brüt Takas" tedbiri,
3. 1 ay süre ile üçüncü seviye "Emir Paketi (Piyasa Emri ve Piyasadan Limite Emir Girişinin Kısıtlanması, Emir İptalinin, Emir Miktar Azaltımı ile Emir Fiyat Kötüleştirmesinin Yasaklanması ve Emir Toplama Bilgi Yayınının Kısıtlanması)" tedbiri,
4. 1 ay süre ile dördüncü seviye "Tek Fiyat Yöntemi ile İşlem Görme" tedbiri,
5. 1 ay süre ile beşinci seviye "Emir İletim Kanallarının Kısıtlanması (İnternet Emir Yasağı)" tedbiri

uygulanmaktadır.

VBTS kapsamında getirilen tedbirler, payın işlem gördüğü pazarın/platformun işlem kuralları, pazar değişimi veya diğer nedenlerle uygulanan işlem esaslarının geçerlilik süresinden ayrı olarak tedbir süresinin sonuna kadar uygulanmaya devam eder.

Tedbir alınmasını gerektiren koşulların oluşması durumunda; tedbire konu olacak pay, uygulanacak tedbir ile tedbirin başlangıç ve bitiş tarihleri ilgili tarihte piyasa kapandıktan sonra Borsamız tarafından Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) üzerinden duyurulur.

## **DEVRE KESİCİ**

Otomatik Seans Durdurma Sistemi (OSDS) BISTECH geçişi ile birlikte 30/11/2015 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmış, yerine devre kesici uygulaması getirilmiştir.

Bir sermaye piyasası aracında işlemler seansın sürekli işlem bölümünde çok fiyat yöntemi ile yürütülürken belirli bir referans değer üzerinden hesaplanan fiyat değişiminin Borsa tarafından belirlenmiş olan eşik değerlere (oranlara) ulaşması veya aşması hâlinde ilgili sermaye piyasası aracının işlemleri geçici süre ile emir toplama aşamasına alınacaktır.

İlgili sermaye piyasası aracında tek fiyat yöntemi kullanılarak fiyat belirlenmesi yapılır. Tek fiyat yöntemine ilişkin süreçlerin tamamlanmasının ardından ilgili sermaye piyasası aracının işlemleri yeniden seansın sürekli işlem bölümüne alınır ve işlemlere çok fiyat yöntemi ile devam edilir.

- Devre kesici seansın sadece sürekli işlem yöntemi bölümlerinde çalışır.
- Devre kesici referans fiyatı, en son tek fiyat yöntemi ile belirlenen fiyat (açılış seansı, tekil açılış, devre kesici seansında oluşan fiyat) veya ilgili payın baz fiyatıdır. En son tek fiyat yöntemi ile belirlenen fiyat veya baz fiyattan en son güncellenen fiyat devre kesici referans fiyatıdır.
- Devre Kesici uygulamasında Pazar bazında farklı değişim yüzdesi kriterleri ve farklı DK Seansı Süreleri kullanılmaktadır;

| İşlem Esasları                           | Yıldız Pazar | Ana Pazar |
|------------------------------------------|--------------|-----------|
| Devre Kesici Tetikleme Oranı             | % 10         | % 7,5     |
| Devre Kesici Sonrası Emir Toplama Süresi | 5 dakika     | 15 dakika |
| Devre Kesici Sonrası Eşleştirme Süresi   | 2 dakika     | 2 dakika  |

Bu fiyat limitlerine kadar normal işlemler devam eder ancak bu fiyat limitlerini geçen işlemi gerçekleştirecek emir iptal edilerek bu limitlerin dışında işlem olmasına izin verilmez ve devre kesici çalışır. Söz konusu emir önceki fiyat seviyeleri ile işlem gerçekleştirmiş ise kalan kısmı iptal edilir.

Devre kesicinin çalışması ile birlikte ilgili sırada emir toplama aşamasına geçilir. Bu aşamada açılış/kapanış ve tek fiyat seanslarında olduğu gibi teorik fiyat ve işlem miktarı gösterilir.

Emir toplamanın ardından eşleşme süreci gelir.

Emir toplama ve eşleşmenin ardından sırada normal işlemler devam eder.

Yıldız Pazar’da işlem görmekte olan paylarda seansın kapanış bölümünün başlamasına kalan 10 dakika içerisinde (saat 17:50 – 18:00) devre kesici çalışırsa emir toplama süresi 5 dakikadan 10 dakikaya çıkartılır ve sırada eşleştirme yapılmadan emir toplama süreci izleyen kapanış seansı aşamasında da devam eder. Eşleştirme, kapanış seansının emir toplama aşamasının sona ermesi ile birlikte gerçekleştirilir.

Ana Pazar ve Alt Pazar’da işlem gören paylarda devre kesici emir toplama süresi uzatılan paylarda seansın kapanış bölümünün başlamasına kalan 20 dakika içerisinde (saat 17:40 – 18:00) devre kesici çalışırsa emir toplama süresi 15 dakikadan 20 dakikaya çıkartılır ve sırada eşleştirme yapılmadan emir toplama süreci izleyen kapanış seansı aşamasında da devam eder. Eşleştirme, kapanış seansının emir toplama aşamasının sona ermesi ile birlikte gerçekleştirilir.

İlgili sırada devre kesicinin çalışması halinde bu sıraya bağlı rüçhan hakları, varant, temerrüt gibi sıralardaki işlem yöntemi kesintiye uğramadan devam eder. Örneğin GARA.N.E sırasında devre kesici çalışıp bu sıra tek fiyat emir toplamaya alındığında GARA.N.R ve GADA.A.V sıralarında sürekli işlem yöntemi kesintiye uğramadan sürer.

Borsa İstanbul A.Ş. Genel Müdürlüğü’nün Kararı ile 10/08/2020 tarihinden itibaren (Piyasanın tamamı için uygulanmaya başlanan endeks bazlı devre kesici sistemi ile birlikte) pay bazında



uygulanan devre kesicilerin emir toplama süresi 30 dakikadan 15 dakikaya indirilmiştir. Eşleştirme süresi ise değişmemiştir (2 dakika).

1 Ekim 2020 tarihi itibarıyla uygulamaya alınan Yeni Pazar Yapıları Uygulamasında fiyat marjları ve devre kesici uygulamaları ile ilgili olarak da genel esaslar belirlenmiş olmakla birlikte yeni bir duyuru yapılana kadar aşağıda özetlenen mevcut uygulama devam edecektir:

- Fiyat marjı Yıldız Pazar, Ana Pazar, borsa yatırım fonları, gayrimenkul sertifikaları, gayrimenkul yatırım fonları ve girişim sermayesi yatırım fonlarında %10'dur.
- Devre kesici tetiklenme oranı, tüm paylarda sadece aşağı yönlü ve %5'tir. Devre kesici sonrası emir toplama süresi 15 dakikadır.

## Endekse Bağlı Devre Kesici

Borsa İstanbul A.Ş. Genel Müdürlüğünce Pay Piyasasında halihazırda pay bazında uygulanmakta olan devre kesici sistemine ilave olarak Endekse Bağlı Devre Kesici Sisteminin (EBDKS) oluşturulmasına ve 10/08/2020 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmasına karar verilmiştir. Buna göre;

BIST 100 Endeksinin gün içerisinde önceki günün kapanışına göre ilk eşik olarak %5 veya daha fazla ve ikinci eşik olarak %7 veya daha fazla düşmesi halinde EBDKS devreye girecek ve Pay Piyasası, Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasındaki (VİOP) paya ve pay endekslerine dayalı sözleşmeler ile Borçlanma Araçları Piyasası Pay Repo Pazarı'nda işlemler geçici olarak durdurulacaktır (devre kesici endeksin yukarı yönlü hareketinde çalışmaz). EBDKS uygulaması kapsamında referans olarak alınacak endeks, değişim yönü ve oranları gelişen şartlara göre önceden duyurulmak suretiyle Borsa tarafından değiştirilebilecektir.

Uygulamanın devreye girmesi ile birlikte Pay Piyasasında;

- “E”, “F1”, “F2”, “G” sıralarındaki işlemler (paylar, gayrimenkul yatırım fonları, girişim sermayesi yatırım fonları, gayrimenkul sertifikaları) 20 dakika boyunca geçici olarak durdurulacaktır. EBDKS'nin devreye girme anında tek fiyat işlem yöntemi kapsamında eşleştirme seansında olan sıralarda, emirlerin eşleştirilip işlemlerin gerçekleşmesinin ardından durdurma olacaktır. Bu aşamada emir iptali veya değişikliği yapılamayacaktır.
- 20 dakikalık durdurmanın ardından;
  - a) Sürekli işlem yöntemiyle işlem gören sıralarında 5 dakika boyunca tek fiyat emir toplama uygulanacak ve sonraki 5 dakika içinde eşleştirme yapılarak işlem fiyatları belirlenecek ve duyurulacaktır.
  - b) Tek fiyat işlem yöntemi ile işlem gören paylar tek fiyat emir toplama ile açılacak asgari 10 dakika sürecek emir toplama seansı sonrasında seans akışı kaldığı yerden devam edecektir.
- “V”, “C”, “F”, “R” sıraları (varantlar, yatırım kuruluşu sertifikaları, borsa yatırım fonları ve yeni pay alma hakkı kuponları) 30 dakika boyunca geçici olarak durdurulacaktır. Bu aşamada emir iptali yapılabilecek, emirlerin fiyatı kötüleştirilebilecek ve miktarı azaltılabilecektir. Bu süre sonrasında seansın bitimine yeterli süre kalması halinde söz konusu işlem sıraları sürekli işlem yöntemi ile yeniden işleme açılacaktır.



EBDKS'nin Pay Piyasasında sürekli işlem seansının sona ermesinden önceki 60 dakika içerisinde (mevcut durumda 17:00-18:00 arasında) devreye girmesi halinde her üç piyasada da işlemler durdurulacak, işlemler Pay Piyasasında kapanış seansı ile (mevcut durumda saat 18:00'de) yeniden başlatılacaktır.

EBDKS kapsamında belirlenen eşiklerin (%5 ve %7) gün içinde tekrar aşılması halinde devre kesici aynı aşama için ikinci kez çalışmayacaktır. EBDKS uygulamasının devreye alınması ile birlikte pay bazında uygulanan devre kesicilerde emir toplama süresi 15 dakikaya indirilmiştir, eşleştirme süresi ise 2 dk. olarak devam edecektir.

EBDKS'nin devreye girmesi halinde açığa satış yapılabilen işlem sıralarında açığa satış işlemlerinde seans sonuna kadar yukarı adım kuralı uygulanır.

## **Kapanış Seansı**

Pay Piyasasında kapanış seansı, kapanış fiyatından işlemler ve tek fiyattan işlemler uygulamaları 2 Mart 2012 tarihinden itibaren devreye alınmıştır.

Kapanış seansı, normal seans sürecinden kalan tüm emirlerin aktarılması suretiyle, belirlenmiş zaman dilimi boyunca yeni emirlerin de herhangi bir eşleşme yapılmaksızın Sistem'e kabul edildiği ve bu süre sonunda en yüksek miktarda işlemin gerçekleşmesini sağlayan tek bir fiyat seviyesinin (Kapanış Seansı Fiyatı) hesaplanarak, tüm işlemlerin bu fiyat seviyesinden gerçekleştirildiği, tek fiyat yöntemiyle işlem yapılan seans bölümüdür.

Varantlar, sertifikalar ile temerrüt işlem sıraları ve yeni pay alma hakları kapanış seansına dahil değildir.

## **Kapanış seansı aşamalarının süreleri ve saatleri aşağıdadır:**

- Emir toplama aşaması – (4 dakika, 18:01 – 18:05)
- Fiyat belirleme ve kapanış seansı işlemleri aşaması – (2 dakika, 18:05 – 18:07)
- Kapanış fiyatından/ tek fiyattan işlemler aşaması – (2 dakika, 18:08 – 18:10)

### **Emir Toplama Aşaması (18:01 – 18:05) :**

Kapanış seansına dahil olan kıymetlerde bekleyen (pasif) emirlere ilaveten, kapanış seansında fiyat belirlemeye yönelik olarak yeni alış ve satış emirlerinin Sistem'e iletildiği ancak emirlerin eşleştirilmediği aşamadır. 4 dakikalık süre boyunca kapanış seansı için emir toplanmakta, iletilmiş emirler mevcut kurallar dahilinde değiştirilebilmekte yada iptal edilebilmektedir.

Emir toplama aşamasında açığa satış emri, limit emir, piyasa emri, piyasadan limite, KİE, dengeleyici emirler girilebilmektedir. Kotasyon emirleri girilebilir, değiştirilebilir, iptal edilebilir. Emirler üzerinde miktar ve fiyat değişikliği yapılabilir, emirlerin geçerlilik süreleri değiştirilebilir. Emirler iptal edilebilir. Özel işlem bildirimi yapılamaz. Denge (teorik eşleşme) fiyatı, miktarı ve denge fiyatından karşılanmayan emir miktarları yayımlanır.

### **Kapanış Fiyatı Belirleme ve Kapanış Seansı İşlemleri Aşaması (18:05 – 18:07):**

Bu aşamada, kapanış seansında emir toplanmış olan işlem sıralarında kapanış fiyatı belirlenmekte ve sonrasında belirlenen kapanış fiyatından işlemler gerçekleştirilmektedir. Sürekli işlemden aktarılmış emirler ile kapanış seansının emir toplama sürecinde Sistem'e iletilmiş emirler

belirlenen kapanış seansı fiyatından eşleştirilmektedir. Belirlenen kapanış seansı fiyatı, ilgili işlem sırasının kapanış fiyatıdır. Bu aşamada yeni emir girişi yapılamamakta, bekleyen emirler değiştirilememekte, bölünememekte, iptal edilememektedir. Gerçekleşen işlemler ve kapanış seansı fiyatları, gerek temsilci ekranlarından gerekse veri yayın kuruluşları ekranlarından izlenebilmektedir.

### **Kapanış Fiyatından İşlemler Aşaması (18:08 – 18:10):**

İlgili kıymette en son gerçekleşen işlem fiyatı ile sınırlı olarak Sistem'e yeni emirlerin girilebildiği ve girilen yeni emirlerin Sistem'de kapanış seansında işlem görmediği için bu aşamaya aktarılmış kapanış seansı fiyatından beklemekte olan pasif emirlerle veya bu aşamada girilen emirlerle öncelik kuralları çerçevesinde karşılaşılarak işlemlerin gerçekleştirildiği son aşamadır.

2 dakika sürmekte olan bu aşamada, Sistem'e girilebilecek yeni alış ve satış emirleri sadece gerçekleşen en son işlem fiyatından olabilmekte ve aynı fiyattaki bir pasif emir ile karşılaşması halinde öncelik sırasına göre işleme dönüşmekte, işlem görmemesi halinde öncelik kuralları çerçevesinde pasif emir olarak beklemektedir.

Son işlem fiyatından işlemlerin yapıldığı seans durumudur. Limit fiyatlı emirlere izin verilir (Fill and Kill ve Açığa satış emirleri dahil). Kotasyon emirleri girilebilir, değiştirilebilir, iptal edilebilir. Son işlem fiyatına eşit emirler üzerinde miktar artırma ve azaltma yapılabilir. Son işlem fiyatından farklı fiyatta bekleyen emirlerde miktar artırmaya izin verilmez, azaltmaya izin verilir.

### **Kapanış Seansında Fiyat Marjı Uygulaması**

Kapanış seansında bir sermaye piyasası aracına girilen emirlerin fiyatları sermaye piyasası aracında gerçekleşen son normal emir işlem fiyatının  $\pm\%3$ 'ünden daha fazla farklı olamaz;  $\%3$  marj uygulanarak bulunan üst fiyat, en yakın aşağı fiyat adımı; alt fiyat ise en yakın yukarı fiyat adımı yuvarlanarak belirlenir. Serbest marjlı payların kapanış seansında da son işlem fiyatına göre  $\pm\%3$  fiyat marjı uygulanmaktadır.

Her ne kadar kapanış seansında  $\pm\%3$  fiyat marjı uygulansa da bir sermaye piyasası aracında o gün için hesaplanan baz fiyata göre belirlenmiş  $\pm\%20$ 'lik fiyat değişim sınırlarının dışında bir fiyattan kapanış seansında emir girilmesine izin verilmemektedir. Örneğin; bir payda o gün için baz fiyatın 3,00 TL, fiyat değişim sınırlarının ise 2,40 TL - 3,60 TL olduğu düşünüldüğünde; bu payın kapanış seansı öncesindeki son işlem fiyatı 3,58 ise ilgili payda kapanış seansında  $\%3$  marj kapsamında girilebilecek minimum emir fiyatı 3,48 TL, maksimum emir fiyatı ise 3,60 TL olabilecektir ( $\%20$ lik fiyat marjına göre hesaplanan günlük alt veya üst fiyat limiti geçilemez). Farklı marj uygulanan ISKUR.E gibi paylarda o gün geçerli olan fiyat limitleri dikkate alınır.

Bir sermaye piyasası aracının emir defterinde, kapanış seansına aktarılan emirler arasında son işlem fiyatının  $\pm\%3$ 'ü içerisinde belirlenen kapanış seansı üst fiyat sınırından daha yüksek bir fiyattan alış emri veya kapanış seansı alt fiyat sınırından daha düşük bir fiyattan satış emri bulunuyorsa, bu sermaye piyasası aracında ilgili seansın baz fiyatına göre hesaplanmış o gün için geçerli olan fiyat değişim sınırları uygulanır (son işlem fiyatına göre  $\pm\%3$  marj uygulanarak hesaplanan fiyat değişim sınırları kullanılmaz). Örneğin bir payda son işlem fiyatının 4,00 TL olduğu düşünüldüğünde kapanış seansındaki fiyat marjları 3,88 TL - 4,12 TL olacağından, kapanış seansına aktarılan emirler arasında 4,12 TL'den daha yüksek bir fiyattan alış emri veya 3,88 TL'den daha düşük bir fiyattan satış emri bulunuyorsa kapanış seansında  $\pm\%3$  fiyat marjı uygulanmaz, sadece payın baz fiyatını esas alan  $\pm\%20$  günlük fiyat değişim sınırları geçerli olur.

## Pazarlar

Pay Piyasasında işlemler aşağıdaki pazarlarda gerçekleştirilmektedir.

| PAZAR                                        | TANIM                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | SEMBOL |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| YILDIZ PAZAR                                 | Yıldız Pazar, Borsaya ilk kotasyonda halka arz edilen kısmının piyasa değeri 1 milyar TL ve üzeri olan payların işlem göreceği pazardır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Z      |
| ANA PAZAR                                    | Ana Pazar, Borsaya ilk kotasyonda halka arz edilen kısmının piyasa değeri 1 milyar TL - 250 milyon TL arasında olan payların işlem göreceği pazardır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | N      |
| ALT PAZAR                                    | Alt Pazar, Borsaya ilk kotasyonda halka arz edilen kısmının piyasa değeri 250 milyon TL - 100 milyon TL arasında olan payların işlem göreceği pazardır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | T      |
| YAKIN İZLEME PAZARI (YİP)                    | Kotasyon Yönergesine göre Yıldız Pazar, Ana Pazar ve Alt Pazar'dan çıkarılma sonucunu doğuracak gelişmelerin olduğu ortaklıkların paylarının işlem gördüğü pazardır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | W      |
| YAPILANDIRILMIŞ ÜRÜNLER VE FON PAZARI (YÜFP) | Borsa yatırım fonu katılma belgeleri, varantlar, sertifikalar, sahipliğe dayalı kira sertifikaları, gayrimenkul sertifikaları, gayrimenkul yatırım fonları ve girişim sermayesi yatırım fonlarının işlem görebildiği pazardır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | K      |
| GİRİŞİM SERMAYESİ PAZARI (GSP)               | Büyümek için ihtiyaç duydukları finansmanı öz kaynakla sağlamak isteyen şirketlerin, sadece nitelikli ve kurumsal yatırımcılara sermaye artırımını yoluyla pay ihraç ederek kaynak temin etmelerini sağlamak ve söz konusu payların Borsamız Pay Piyasası'nda işlem görebilmesi, Yönetim Kurulunca uygun görülen diğer sermaye piyasası araçlarının yalnızca nitelikli yatırımcılar arasında işlem görmesi amacıyla Girişim Sermayesi Pazarı (GSP) oluşturulmuştur. Nitelikli yatırımcı statüsünde olmayanlar bu pazarda işlem yapamaz. | Q      |
| EMTİA PAZARI                                 | Borsada işlem görmesi uygun görülen emtia sertifikalarının işlem gördüğü pazardır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | E      |
| PIYASA ÖNCESİ İŞLEM PLATFORMU (PÖİP)         | Halka açık statüde olup, payları Borsada işlem görmeyen şirketlerden, Borsa tarafından bu platformda işlem görmesine karar verilen payları Piyasa Öncesi İşlem Platformu'nda işlem görecektir.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | S      |

## Pazarları Belirleme Kriterleri

| Pazarlarda İşlem Görme Kriterleri               | Yıldız Pazar                                    | Ana Pazar                                                                                | Alt Pazar |
|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Piyasa Değeri (PD)                              | > 3 milyar TL                                   | > 450 milyon TL                                                                          |           |
| Fiili Dolaşımdaki Payların Piyasa Değeri (FDPD) | > 450 milyon TL                                 | > 180 milyon TL                                                                          |           |
| Fiili Dolaşım Oranı (FDO)                       | > % 10                                          | > % 10                                                                                   |           |
| Yerli Bireysel Yatırımcı Sayısı                 | > 1500                                          | > 750                                                                                    |           |
| İmtiyaz                                         | İmtiyaz varsa FDO<%90                           | İmtiyaz varsa FDO<%90                                                                    |           |
| Yerli Fon                                       | > 15 milyon TL                                  |                                                                                          |           |
| Likidite                                        | < 0,5                                           | < 1,5                                                                                    |           |
| (*)                                             | FDO> %5 ise FDPD>1,5 milyar TL ve Likidite <0,5 | FDO> %5 ise Temettü >% 10 ve FDPD >450 milyon TL veya FDPD> 750 milyon TL ve Likidite< 1 |           |

a) PD: Şirketin tüm sermayesi üzerinden hesaplanan toplam piyasa değerini,

b) FDPD: Şirketin Kurul tarafından belirlenen kriterler çerçevesinde dönem sonu itibarıyla FD pay adedi x bir yıllık düzeltilmiş kapanış fiyatlarının ortalaması şeklinde hesaplanan, fiili dolaşımdaki paylarının piyasa değerini,

c) FDO: Şirketin Kurul tarafından belirlenen kriterler çerçevesinde hesaplanan fiili dolaşımdaki paylarının şirket sermayesine oranını,

ç) Yerli Bireysel Yatırımcı Sayısı: MKK verilerine göre ilgili payda son bir yıl içinde 1000 TL ve üzeri piyasa değerine sahip olan ortalama yerli bireysel yatırımcı sayısını,

d) İmtiyaz: Herhangi bir pay grubuna ilişkin oluşturulan farklılığın yapılacak değerlendirmelerde imtiyaz sayılıp sayılmayacağına Borsa Genel Müdürlüğünce karar verilecek şekilde; yönetim kurulu üyelerinin belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve azlık arasından seçileceğine ilişkin haklar, yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı, yönetim kurulunda temsil edilme hakkı, kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı veya burada öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkı gibi haklarda bir paya farklı veya üstün bir hak tanınmasını,

e) Yerli Fon: MKK verilerine göre ilgili payda SPK denetiminde bulunan “Yatırım Fonlarının” ve “Emeklilik Yatırım Fonlarının” portföyünde bulunan kısmın son bir yıl içindeki ortalama piyasa değerini,

f) Likidite Kriteri: 1 Milyon TL işlem hacmi ile payda günlük bazda oluşan ortalama fiyat değişim oranını,

g) Ek Kriter- Temettü Getirisi: Son 3 yıllık net nakit temettü toplamı / dönem sonu piyasa değerini

h) FDO > % 5 ek kriterlerden yararlanma koşulunu

ifade eder.

## Pazarlarda Uygulanacak İşlem Esasları

| İşlem Esasları                                                                  | Yıldız Pazar  | Ana Pazar     | Alt Pazar     | YİP             | PÖİP            |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|---------------|-----------------|-----------------|
| İşlem Yöntemi                                                                   | Sürekli İşlem | Sürekli İşlem | Sürekli İşlem | 5 Kez Tek Fiyat | 5 Kez Tek Fiyat |
| Açığa Satış ve Kredili İşlem                                                    | VAR           | VAR           | YOK           | YOK             | YOK             |
| Brüt Takas                                                                      | YOK           | YOK           | VAR           | VAR             | VAR             |
| Özkaynak Oranı                                                                  | %90           | %75           | %0            | %0              | %0              |
| Açık Takas Pozisyonu /Özkaynak Oranı                                            | %20           | %50           | %100          | %100            | %100            |
| Fiyat Marjı                                                                     | %20           | %15           | %10           | %10             | %10             |
| Açığa Satış Yukarı Adım Kuralı                                                  | YOK           | VAR           | -             | -               | -               |
| Devre Kesici Tetikleme Oranı                                                    | %10           | %7,5          | %5            | -               | -               |
| Devre Kesici Sonrası Emir Toplama Süresi                                        | 5 Dakika      | 15 Dakika     | 15 Dakika     | -               | -               |
| Devre Kesici Sonrası Eşleştirme Süresi                                          | 2 Dakika      | 2 Dakika      | 2 Dakika      | -               | -               |
| Tek Fiyat Emir Toplama Süresi Boyunca Bilgi Yayınının Kısıtlanması              | YOK           | YOK           | VAR           | VAR             | VAR             |
| Açılış Seansında Son 5 Dakikada Emir İptal, Emir Kötüleştirme ve Miktar Azaltım | YOK           | YOK           | YOK           | YOK             | YOK             |
| Açılış Seansında Piyasa ve Piyasadan Limite Emri                                | VAR           | VAR           | YOK           | YOK             | YOK             |

a) Özkaynak Oranı: İlgili payın; kredili alım, açığa satış, ödünç alma veya ödünç verme işlemlerine dair özkaynak hesabında hangi orana kadar özkaynak olarak kabul edilebileceğini gösterir.

Kurul'un kredili alım ve açığa satışla ilgili düzenlemelerinde müşterinin malvarlığı ve ödeme gücü dikkate alınarak belirlenmiş istisnalar kapsamında teminat almaksızın alım emri kabul edilebilmesine yönelik hükümleri yalnızca Yıldız Pazar'da yer alan paylar için uygulanır. Kurul'un yatırımcı, pazar ve pay bazında aldığı karar hükümleri saklıdır.

Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi kolektif yatırım kuruluşları ile emeklilik fonlarına ilişkin işlemlerde Kurul'un kredili alım ve açığa satışla ilgili düzenlemeleri uyarınca müşterinin malvarlığı ve ödeme gücü dikkate alınarak belirlenmiş istisnalar kapsamında teminat almaksızın alım emri kabul edilebilmesine yönelik hükümleri Ana Pazar'da yer alan paylar için de uygulanabilir

b) Açık Takas Pozisyonu/ Özkaynak Oranı: Belirli bir anda oluşabilecek açık takas pozisyonunun veya takas gerçekleşene kadar ilgili pay için asgari olarak hangi oranda özkaynak bulundurulması gerektiğini gösterir.

Yukarıda belirtilen işlem esaslarının genel kurallar olduğu, ilgili duyurularımızda ve SPK kararlarında yer alan ve ikinci bir duyuruya kadar geçerli olduğu ilan edilen:

- Açığa satışı SPK'nın 2023/7 sayılı Bülteni ve 06/02/2023 tarihli Kurul Kararı çerçevesinde yasaklanmış olması

(2023/7 sayılı Haftalık Bülten için [tıklayınız](#)),

- Yıldız Pazar'da, Ana Pazar'da ve borsa yatırım fonlarında, gayrimenkul sertifikalarında, gayrimenkul yatırım fonlarında ve girişim sermayesi yatırım fonlarında uygulanmakta olan fiyat marjının % 10 olması,

- Pay bazında devre kesici tetikleme oranının tüm paylarda sadece aşağı yönlü ve % 5 olması,

- Pay bazında devre kesici sonrası emir toplama süresinin 15 dakika olması

uygulamaları yürürlüktedir.

## ESKİ PAY GRUBU DÜZENLEMESİ

Sermaye Piyasası Kurulunun (SPK) 19/09/2019 tarihli ve 52 sayılı kararları çerçevesinde, 04/11/2019 itibariyle ABCD gruplandırma düzenlemesi yürürlükten kalkmıştır. Bu düzenlemeye bağlı olan işlem esasları yerine yeni pazar yapısına bağlı işlem esasları geçerli olacaktır.



## Borçlanma Araçları Piyasası

Borçlanma Araçları Piyasası, sermaye piyasası mevzuatında “Nitelikli Yatırımcı” olarak tanımlanan yatırımcılar tarafından satın alınabilecek sermaye piyasası araçlarının ihraç işlemlerinin (birinci el) gerçekleştirildiği Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı ve ikinci el sabit getirili menkul kıymet işlemlerinin gerçekleştirildiği Kesin Alım-Satım, Repo-Ters Repo ve Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarları ile Pay Piyasası’nda işlem gören, BIST 50 Endeksi’ne dâhil paylardan Borsa Başkanlığı tarafından uygun görülen payların işleme konu olduğu Pay Senedi Repo Pazarı ile Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından ihraç edilen ve Borsa kotunda bulunan dış borçlanma araçlarının işlem gördüğü Uluslararası Tahvil Pazarı’ndan oluşmaktadır. Ayrıca Piyasa bünyesinde, işleme konu edilecek sermaye piyasası aracının belli olduğu geri alma taahhüdü ile satım ve geri satma taahhüdü ile alım işlemlerinin yapıldığı Taahhütlü İşlemler Pazarı ile daha önce Kesin Alım Satım Pazarı’nda işlem gören ancak Kotasyon düzenlemeleri çerçevesinde Gözaltı Pazarı’nda işlem görmesi kararlaştırılan sermaye piyasası araçlarının işlem gördüğü Gözaltı Pazarı bulunmaktadır.

Borçlanma Araçları Piyasası’nda, Türk Lirası ve döviz ödemeli ihraç edilmiş; borçlanma araçları, menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları, kira sertifikaları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ihraç edilen likidite senetleri ile Borsa Yönetim Kurulu tarafından işlem görmesine karar verilen diğer sermaye piyasası araçları işlem görebilir.

Bunun yanında repo ve ters-repo işlemleri ile menkul kıymet tercihli repo işlemleri yapılmaktadır. Borçlanma Araçları Piyasası’nda alım satım işlemleri elektronik olarak çok fiyat-süreklili müzayede sistemine göre yapılmaktadır.

Borçlanma Araçları Piyasası’nda; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Borsa üyeleri ve Sermaye Piyasası Kurulu’ndan yetki belgesi almak koşuluyla Bankalar işlem yapabilirler.

Takas işlemleri, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. tarafından gerçekleştirilmektedir.

Borçlanma Araçları Piyasası bünyesinde kurulan pazarlar aşağıdaki gibidir.

|                 |                                    |
|-----------------|------------------------------------|
| 17 Haziran 1991 | Kesin Alım Satım Pazarı            |
| 17 Şubat 1993   | Repo-Ters Repo Pazarı              |
| 16 Nisan 2007   | Uluslararası Tahvil Pazarı         |
| 17 Mayıs 2010   | Nitelikli Yatırımcıya İhraç Pazarı |
| 17 Aralık 2010  | Menkul Kıymet Tercihli Repo Pazarı |
| 7 Aralık 2012   | Pay Senedi Repo Pazarı             |
| 1 Aralık 2017   | Gözaltı Pazarı                     |
| 2 Temmuz 2018   | Taahhütlü İşlemler Pazarı          |
| 14 Ekim 2016    | Para Piyasası                      |
| 1 Ekim 2018     | Swap Piyasası                      |

## Borsa Dışı Sabit Getirili Menkul Kıymet İşlemlerinin Tescilinin Denetimi

Banka ve aracı kurumların Borsa İstanbul’a tescil ettirmekle yükümlü oldukları Borsa dışında gerçekleştirilen sabit getirili menkul kıymet işlemlerine ilişkin bildirimlerin doğruluğunun

belirlenmesi ile bu kurumların hatalı bildirimlerinin düzeltilmesi ya da iptali için yapılan başvurularla ilgili gerekli denetimler Borsa İstanbul Denetim ve Gözetim Kurulu tarafından yapılmaktadır.

## **Kamu Borçlanma Araçları**

### **Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS)**

Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS), Hazine Müsteşarlığı tarafından yurt içi piyasada ihraç edilen borçlanma senetlerini ifade etmektedir. Borçlu olan devlet, DİBS sahiplerine kupon ödeme tarihlerinde ve vade sonunda borçlu olduğu tutarı öder. DİBS'ler vadeleri boyunca ikincil piyasalarda kişi ve kurumlar tarafından alınıp satılabilmektedir.

DİBS'ler vadelerine, ihraç yöntemlerine, ihraç edildikleri para birimi cinsine, faiz ödeme türlerine, üzerlerinde kupon taşıyıp taşıyamalarına göre farklı açılardan sınıflandırılabilir.

En çok kullanılan sınıflandırma vadeye göre yapılmaktadır. Buna göre;

- 1 yıl ve daha uzun vadeli DİBS'ler Devlet Tahvili,
- 1 yıldan kısa vadeli DİBS'ler ise Hazine Bonosu olarak adlandırılmaktadır.

### **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Likidite Senetleri**

Likidite senetleri, TCMB tarafından, piyasadaki likiditenin düzenlenmesi ve açık piyasa işlemlerinin etkinliğini artırmak amacıyla çıkarılan para politikası aracı olan menkul kıymet niteliğini haiz senetlerdir. TCMB tarafından kendi nam ve hesabına, 91 günü aşmayan vadelerde, iskontolu olarak ihraç edilirler. Senetler, kıymetli evrak niteliğini haiz tek bir toplu senet şeklinde çıkarılır ve ikincil piyasada alınıp satılabılır.

### **Gelir Ortaklığı Senetleri**

Gelir Ortaklığı Senetleri, Hazine tarafından geliri Kamu Ortaklığı Fonu'na aktarılmak üzere satılan köprü, baraj, elektrik santrali, karayolu, demiryolu, telekomünikasyon sistemleri ile sivil kullanıma yönelik deniz ve hava limanları ile benzerlerinden, kamu kurum ve kuruluşlarına ait olanların gelirlerine gerçek ve tüzel kişilerin ortaklık hakkına sahip olmasını sağlayan senetlerdir. Gelir ortaklığı senedi ulaşım, haberleşme, enerji kesiminde kamuya ait olan alt yapı tesislerinin gelirlerini ilgilendirmektedir. Elinde bulunduran yatırımcının bu tesislerin mülkiyeti ve işletmesi ile hiçbir ilişkisi yoktur. Gelir ortaklığı senetleri, hukuki statüsü itibarıyla adındaki "ortaklık" ibaresine rağmen, değişken faizli bir tahvil özelliği taşımaktadır.

### **Gelire Endeksli Senetler**

Yurtiçi tasarrufların artırılması, Devlet İç Borçlanma Senetlerinin çeşitlendirilmesi ve yatırımcı tabanının genişletilmesi amacıyla, Hazine tarafından 28 Ocak 2009 tarihinde ilk Gelire Endeksli Senet (GES) ihracı gerçekleştirilmiştir. GES ihraçlarında getiriler, Kamu İktisadi Teşebbüsü statüsündeki Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Devlet Malzeme Ofisi (DMO), Devlet



Hava Meydanları İşletmeleri (DHMİ) ve Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü’nden (KIYEM) bütçeye aktarılan hasılat paylarına endekslenmiştir. Gelire Endeksli Senetler ile getirisi Devlet gelirleriyle ilişkilendirilen bir yatırım aracı yaratılmış olmaktadır. Söz konusu senetlere uygulanacak asgari kupon ödeme garantisi sayesinde yatırımcının gelir payındaki değişimden olumsuz etkilenmesi önlenmiş olmaktadır.

Bu çerçevede, söz konusu senetlerin getirilerine ilişkin ödemelerin hesaplanmasında TPAO, DMO, DHMİ ve KIYEM tarafından bütçeye aktarılan üç aylık ve altı aylık hasılat paylarının toplamı esas alınmaktadır. Gerçekleşen gelir tahsilatının Bütçe’de açıklanan azami tutarların üzerlerinde olması durumunda yatırımcılara söz konusu azami tutar karşılıkları esas alınarak ödeme yapılır.

## Özel Sektör Borçlanma Araçları

### Özel Sektör Tahvilleri

Tahviller, devletin veya anonim ortaklıkların en az 1 yıl ve daha uzun vadeyle, ödünç para bulmak amacıyla çıkardıkları borç senetleridir. Anonim şirketler tarafından 1 yıldan uzun vadeli olarak ihraç edilen borçlanma senetleri “özel sektör tahvili” olarak adlandırılmaktadır.

Vadeleri en az 1 yıl olmak koşulu ile serbestçe belirlenebilir ve sabit ya da değişken faizli olarak ihraç edilebilirler. Genellikle bir veya birkaç aracı kuruluştan oluşan bir konsorsiyum aracılığıyla satışa sunulurlar.

Tahvil sahibinin bir şirkete kullandığı sermaye, yabancı sermayedir. Tahvil sahibi, tahvili çıkaran kuruluşun uzun vadeli alacaklısıdır. Tahvil sahibi şirketin aktifi üzerinde, alacağından başka hiçbir hakka sahip değildir. Şirketin yönetimine katılamaz. Tahvil sahibi ile şirket arasındaki hukuki ilişki vade sonunda sona erer. Tahvil sahibi tahvili çıkaran şirketin kar- zarar riskine katılmaz, şirket zarar etse de günü gelince belli miktardaki anapara ve faizini alır.

Tahvillerin getirilerini etkileyen en önemli unsurlar, likiditesi ve sahip oldukları risktir. Şirket tahvilleri, şirketin iflas etmesi ve faiz ile anapara ödemesinde temerrüde düşmesi açısından devlet tahvillerine oranla daha yüksek risk taşıdıklarından, genellikle devlet tahvillerinden daha yüksek faiz geliri sağlarlar. Şirketin iflası veya tasfiyesi halinde önce borçlar ödendiği için, tahvil sahipleri şirket ortaklarından (pay sahipleri) önce alacaklarını alırlar.

Kamu borçlanma aracı dışındaki tahvillerin ihracı, Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerine tabidir. Halka arz edilerek satılabileceği gibi, halka arz edilmeksizin nitelikli yatırımcılara da satılabilirler.

### Finansman Bonoları

İhraççıların Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemeleri çerçevesinde borçlu sıfatıyla düzenleyip kısa vadeli borç temin etmek amacıyla, iskontolu olarak ihraç ettikleri borçlanma senetleridir. Finansman bonolarının vadesi 1 yılda fazla olamaz. Finansman bonoları, ihraççı tarafından belirlenen vadeye uygun iskonto oranları ile iskonto edilerek bulunan fiyat üzerinden satılır. Halka arz edilmek suretiyle satışa sunulan finansman bonolarının satışında uygulanacak vadeye uygun iskonto oranları yıllık bazda hesaplanarak, satışın yapılacağı yerlerde satış süresi içerisinde ihraççı tarafından duyurulur.

## Varlık ve İpotek Teminatlı Menkul Kıymetler

Teminatlı menkul kıymet (TMK), ihraççının genel yükümlülüğü niteliğinde olan ve teminat varlıklar karşılık gösterilerek ihraç edilen borçlanma aracı niteliğinde bir sermaye piyasası aracıdır.

Varlık Teminatlı Menkul Kıymet (VTMK) ve İpotek Teminatlı Menkul Kıymet (İTMK) olarak iki farklı şekilde ihraç edilebilirler.

VTMK, bankalar, ipotek finansmanı kuruluşları, finansal kiralama şirketleri, finansman şirketleri, faktoring şirketleri, gayrimenkul yatırım ortaklıkları, kendi kanunlarınca menkul kıymet ihraç etmeye yetkili kamu kurum ve kuruluşlarınca teminat varlıklar karşılık gösterilmek suretiyle ihraç edilen borçlanma aracı niteliğindeki sermaye piyasası aracıdır.

İTMK ise yalnızca, konut finansmanı kuruluşları (KFK) ve ipotek finansmanı kuruluşları (İFK) tarafından ihraç edilebilir.

KFK, konut finansmanı kapsamında doğrudan tüketiciye kredi kullandıran ya da finansal kiralama yapan bankalar ile BDDK tarafından konut finansmanı faaliyetinde bulunması uygun görülen finansal kiralama ve finansman şirketlerini ifade eder.

İFK, konut ve varlık finansmanı kapsamında, varlıkların devralınması, devredilmesi, devralınan varlıkların yönetimi ve varlıkların teminat olarak alınarak faaliyetlerin yerine getirilmesi amacıyla kurulan anonim ortaklıktır.

Söz konusu menkul kıymetler itfa edilinceye kadar, ihraççının yönetiminin veya denetiminin kamu kurumlarına devredilmesi halinde dahi teminat amacı dışında tasarruf edilemez, rehn edilemez, teminat gösterilemez, kamu alacaklarının tahsili amacı da dâhil olmak üzere haczedilemez, iflas masasına dâhil edilemez ve ihtiyati tedbir kararı verilemez.

TMK'lar halka arz edilerek satılabileceği gibi, nitelikli yatırımcılara satılmak suretiyle veya tahsisli olarak ihraç edilebilirler. TMK ihracında karşılık gösterilebilen varlıklar ilgili tebliğde sayılmıştır.

## Varlığa ve İpoteğe Dayalı Menkul Kıymetler

Varlığa dayalı menkul kıymet (VDMK), varlık finansman fonu (VFF)'nin veya ipotek finansman kuruluşu (İFK)'nin devralacağı varlıklar karşılık gösterilerek ihraç edilen menkul kıymettir.

VFF, varlığa dayalı menkul kıymetler karşılığında toplanan paralarla, VDMK sahipleri hesabına fon iç tüzüğü ile kurulan tüzel kişiliği olmayan mal varlığını ifade eder.

İFK, konut ve varlık finansmanı kapsamında, varlıkların devralınması, devredilmesi, devralınan varlıkların yönetimi ve varlıkların teminat olarak alınarak faaliyetlerin yerine getirilmesi amacıyla kurulan anonim ortaklığı ifade etmektedir.

İpoteğe dayalı menkul kıymet (İDMK), konut finansman fonunun (KFF) veya ipotek finansman kuruluşunun devralacağı varlıklar karşılık gösterilerek ihraç edilen menkul kıymettir.

KFF, İDMK karşılığında toplanan paralarla, İDMK sahipleri hesabına fon iç tüzüğü ile kurulan ve tüzel kişiliği olmayan mal varlığıdır.

VDMK ve İDMK'lar fon veya İFK tarafından devralınacak varlıklar karşılık gösterilerek ihraç edilirler. Fon, süreli veya süresiz olarak kurulabilir, VDMK ve İDMK ihracı amacı dışında kurulamaz ve kullanılamaz.

Bu menkul kıymetler halka arz edilerek satılabileceği gibi, nitelikli yatırımcılara satılmak suretiyle veya tahsisli olarak ihraç edilebilirler. İhraçta fon portföyüne dahil edilebilecek varlıklar ilgili tebliğde sayılmıştır.

## Kira Sertifikaları

Kira sertifikası, her türlü varlık ve hakkın finansmanını sağlamak amacıyla varlık kiralama şirketi tarafından ihraç edilen ve sahiplerinin bu varlık veya haktan elde edilen gelirlerden payları oranında hak sahibi olmalarını sağlayan menkul kıymettir. Tanımda yer alan hak; kira sertifikaları ihracına dayanak her türlü hakkı, varlık ise kira sertifikaları ihracına dayanak haklar dışındaki her türlü varlığı ifade eder.

Varlık kiralama şirketi (VKŞ), kira sertifikası ihraç etmek üzere anonim şirket şeklinde kurulmuş olan sermaye piyasası kurumudur.

VKŞ tarafından yurtiçinde ihraç edilen kira sertifikaları Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde elektronik ortamda kayden hak sahipleri bazında izlenir.

Kira sertifikaları halka arz edilmek suretiyle, tahsisli olarak ya da nitelikli yatırımcılara satılmak üzere ihraç edilebilirler.

Kira sertifikaları;

- a) Sahipliğe,
- b) Yönetim sözleşmesine,
- c) Alım-satıma,
- d) Ortaklığa,
- e) Eser sözleşmesine

dayalı olarak veya bu sayılanların birlikte kullanılması suretiyle VKŞ'ler tarafından ihraç edilebilir.

Sahipliğe dayalı kira sertifikaları, kaynak kuruluşu veya üçüncü kişilere kiralanmak veya VKŞ adına yönetilmek üzere VKŞ tarafından kaynak kuruluştan devralınacak varlık ve hakların finansmanını sağlamak için ihraç edilir.

Yönetim sözleşmesine dayalı kira sertifikaları, kaynak kuruluşu ait varlık veya hakların vade boyunca kiralanması da dâhil olmak üzere VKŞ lehine yönetilmesi neticesinde elde edilen gelirlerin sözleşme hükümleri çerçevesinde VKŞ'ye aktarılması amacıyla ihraç edilir.

Alım-satıma dayalı kira sertifikaları, bir varlık veya hakkın VKŞ tarafından satın alınarak belirli nitelikteki şirketlere vadeli olarak satılması işleminde varlık veya hak alımının finansmanını sağlamak için ihraç edilir.

Ortaklığa dayalı kira sertifikaları, VKŞ'nin ortak girişime ortak olmak amacıyla ihraç edilir.

Eser sözleşmesine dayalı kira sertifikaları, VKŞ'nin iş sahibi sıfatıyla taraf olduğu bir eser sözleşmesi kapsamında eserin meydana getirilmesini sağlamak amacıyla ihraç edilir.

## Repo

Repo/ters repo işlemleri, finansal araçların geri alma/satma taahhüdü ile satım/alımı yoluyla fon talep eden ve fon arzı bulunan kuruluşların başvurduğu yatırım araçlarıdır.

Repo, bir menkul kıymetin başlangıç valöründe geri alım vaadiyle satılması, bitiş valöründe ise menkul kıymetin geri alınması işlemini; ters repo, bir menkul kıymetin başlangıç valöründe geri satım vaadiyle alınması, bitiş valöründe ise menkul kıymetin geri satılması işlemini kapsamaktadır.

Borçlanma Araçları Piyasası'nda farklı menkul kıymetlerin alım-satıma konu olduğu farklı repo/ters repo pazarları bulunmaktadır.

## Eurotahvil

Eurotahvil, ihraç edilen ülke para biriminden farklı bir ülke para biriminde ihraç edilen borçlanma araçlarıdır. Yatırımcılara sunulan finansman araçlarının çeşitlendirilmesi ve yatırımcı tabanının genişletilmesi amacıyla ABD Doları ve Euro cinsi Devlet İç Borçlanma Senetleri (Eurotahvil), Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ihraç edilmektedir.

# VADELİ İŞLEM ve OPSİYON PİYASASI

## PAZARLAR

Piyasada işlem gören sözleşmelerin türlerine ve işlem esaslarına göre tabloda yer alan Pazarlar oluşturulmuştur. Emirlerin eşleştirilmesi ve özel işlem bildirimleri ilgili Pazar altında gerçekleşir. Ayrıca ilgili Pazarlar altında işlem istatistiklerinin toplu olarak yayınlanması amacıyla Pazar segmentleri tanımlanmıştır.

| Pazarlar |                                            |
|----------|--------------------------------------------|
| 1        | Döviz Türev Pazarı                         |
| 2        | Elektrik Türev Pazarı                      |
| 3        | Emtia Türev Pazarı                         |
| 4        | Endeks Türev Pazarı                        |
| 5        | Kıymetli Madenler Türev Pazarı             |
| 6        | Pay Türev Pazarı                           |
| 7        | Yabancı Endeksler Türev Pazarı             |
| 8        | Metal Türev Pazarı                         |
| 9        | Faiz Türev Pazarı                          |
| 10       | BYF Türev Pazarı                           |
| 11       | Devlet İç Borçlanma Senetleri Türev Pazarı |

## Emir Yöntemleri

İşlem sistemine girilecek emirlerde aşağıda belirtilen dört fiyat belirleme yönteminden birinin seçilmesi zorunludur.

### Limit (LMT)

Limit emir, belirlenen limit fiyat seviyesine kadar işlem gerçekleştirmek için kullanılan emir yöntemidir. Bu yöntem kullanıldığında fiyat ve miktar girilmesi zorunludur.

### Piyasa (PYS)\*

Emrin girildiği anda ilgili sözleşmede piyasada bulunan en iyi fiyatlı emirden başlayarak emrin karşılanması amacıyla kullanılan emir yöntemidir.

Piyasa emir türü “Gerçekleşmezse İptal Et” ya da “Kalanı İptal Et” emir geçerlilik süreleri seçilerek Sisteme iletilebilir.

\* 1 Mart 2021 tarihi itibarıyla “Piyasa” emir yönteminin kullanılmasına izin verilmemektedir.

## Piyasadan Limite

Piyasa emirleri gibi fiyatsız olarak sadece miktar belirtilerek girilen emirlerdir. Karşı taraftaki sadece en iyi fiyat kademesinde bekleyen emirlerle eşleşerek işleme dönüşürler. Ancak işleme dönüşmeyen kısım, gerçekleşen son işlem fiyatını alarak limit fiyatlı emre dönüşür ve emir defterinde beklemeye geçer. Sürekli işlem seansında girilen bir piyasadan limite emir, karşı tarafta bekleyen bir emir olmaması durumunda hemen iptal edilir.

## Şarta Bağlı (SAR)

Bu emir türü, emri giren tarafından ilgili sözleşme için belirlenen fiyattan (aktivasyon fiyatı) ya da alış emirleri için daha yüksek ve satış emirleri için daha düşük fiyatlardan Piyasada işlem olması durumunda, emrin işlem sisteminde aktif hale gelmesi amacıyla kullanılır. Şarta bağlı emir türünün kullanılması durumunda, emir giriş yönteminin yanı sıra aktivasyon fiyatının da belirtilmesi zorunludur.

## Vadeler Arası Strateji Emirleri

İşlem gören vadeli işlem sözleşmelerinin farklı vade aylarına (spread fiyatıyla girilecek tek bir emir üzerinden) aynı anda ters yönlü otomatik iki emir gönderilmesine imkan sağlayan emirlerdir. Stratejiyi oluşturan farklı vadeler stratejinin “bacağı” olarak adlandırılırken; yakın vade “M1”, bir sonraki (uzak) vade “M2” ile ifade edilir

## Emir Geçerlilik Süreleri

Sisteme gönderilecek emirlerde aşağıda belirtilen emir geçerlilik sürelerinden birinin seçilmesi zorunludur.

### Günlük Emir (GUN)

Emir, girildiği günde geçerlidir. Gün sonuna kadar eşleşmezse işlem sistemi tarafından otomatik olarak iptal edilir.

### İptale Kadar Geçerli (IKG)

Emir, girildiği seanstan itibaren iptal edilene kadar geçerlidir. Bu emir süresi seçildiğinde, emrin iptal edilmediği ve eşleşmediği durumda, emir sözleşmenin vade sonuna kadar geçerli olur ve vade sonunda işlem sistemi tarafından otomatik olarak iptal edilir.

### Tarihli Emir (TAR)

Emir, işlem sistemine girilirken belirtilen tarihe kadar geçerlidir. Belirtilen tarihe kadar eşleşmezse ya da iptal edilmezse, bu tarihte gün sonunda işlem sistemi tarafından otomatik olarak iptal edilir. İşlem sisteminde, sözleşmenin vade sonundan daha ileri bir tarih girilmesine izin verilmez.

## Gerçekleşmezse İptal Et (GIE)

Girildiği veya aktif olduğu anda, pasifte karşı tarafta bekleyen emirlerin durumuna göre emrin tamamının gerçekleşmesi, aksi takdirde tamamının iptal edilmesi için kullanılan emir türüdür.

## Kalanı İptal Et (KIE)

Girildiği veya aktif olduğu anda, pasifte karşı tarafta bekleyen emirlerin durumuna göre emrin tamamının veya bir kısmının gerçekleşmesi, aksi takdirde gerçekleşmeyen kısmının iptal edilmesi için kullanılan emir türüdür.

Günlük fiyat limitleri dışında alt limit fiyatından daha düşük alış emirleri, üst limit fiyatından daha yüksek fiyatlı satış emirleri Sisteme gönderilebilir. Gerçekleşmezse İptal Et ve Kalanı İptal Et emir geçerlilik süresine sahip olanlar dahil söz konusu emirler “Durdurulmuş” statüyle Sistem tarafından kabul edilmekte olup, fiyat değişim limitleri içine girdiklerinde aktif hâle gelerek işleme konu olurlar ve geçerlilik süreleri/gerçekleşme koşulları emirler aktif olduğu anda kontrol edilir.

\*1 Mart 2021 tarihi itibarıyla “Piyasa” emir yönteminin kullanılmasına izin verilmemektedir.

## Maksimum Emir Büyüklükleri

Emir girişinde işlem sistemi tarafından fiyat ve miktar kontrolü yapılır. İlgili seans özelliklerine uygun olmayan emirler işlem sistemine girilemez.

## Sözleşme Özellikleri

<https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/494/sozlesme-ozellikleri> linkten ulaşabilirsiniz.

## Vadeli İşlem Sözleşmeleri

Vadeli işlem sözleşmesi (futures), sözleşmenin taraflarına, standartlaştırılmış miktar ve kalitedeki bir malı, kıymeti veya finansal göstergiyi, belirlenen ileri bir tarihte, bugünden üzerinde anlaşılan fiyattan alma veya satma yükümlülüğü getiren sözleşmedir.

Vadeli işlem sözleşmelerinin dört asgari unsuru vardır: nitelik, fiyat, miktar ve vade. Bu asgari unsurlar borsalarda işlem gören vadeli işlem sözleşmeleri için standardize edilmiştir.

Borsalarda vadeli işlem sözleşmeleri ile işlem yapabilmek için belirlenen başlangıç teminatı (initial margin) Takas Kurumu'na yatırılmalıdır. Oluşan zararlar ya da nakit-dışı teminatların değerlerinin düşmesi sonucunda teminat seviyesinin sürdürme teminatının (maintenance margin) altına düşmesi durumunda ilgili yatırımcılara teminat tamamlama çağrısı yapılır.

Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinde vade tarihinde uzlaşma fiziki teslimat ve nakdi uzlaşma şeklinde gerçekleştirilir. Fiziki teslimatta üzerinde anlaşılan dayanak varlık el değiştirir. Nakdi



uzlaşıda ise sözleşme fiyatı ile vade tarihindeki cari fiyat arasındaki fark kadar tutar taraflar arasında el değıştirir.

<https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/117/vadeli-islem-sozlesmeleri> linkten detaylı bilgiye ulaşabilirsiniz.

## Opsiyon Sözleşmeleri

Opsiyon sözleşmesi, iki taraf arasında yapılan ve alıcıya, ödeyeceğı belli bir tutar (opsiyon primi) karşılığında, belirli bir vadeye kadar (veya belirli bir vadede), bugünden belirlenen bir fiyat (kullanım fiyatı) üzerinden opsiyona dayanak teşkil eden bir malı, kıymeti veya finansal göstergeyi satın alma veya satma hakkı tanıyan, satıcıya da alıcının bu sözleşmeden doğan hakkını kullanması durumunda sözleşmeye dayanak teşkil eden malı, kıymeti, veya finansal göstergeyi satma veya alma yükümlülüğü getiren sözleşmedir.

VİOP'ta Pay Senedi, Pay Endeksi, ve DolarTL Opsiyon ve Fiziki Teslimatlı DolarTL Opsiyon sözleşmeleri işlem görmektedir.

<https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/502/opsiyon-sozlesmeleri> linkten detaylı bilgiye ulaşabilirsiniz.

## Yurtdışı Piyasa İşlemleri (Tradebox)

Yurtdışı işlemler, bulunduğunuz ülkenin borsaları dışında, uluslararası piyasalar ve borsalarda gerçekleştirilebileceğiniz hisse senedi, vadeli işlem kontratı (futures), borsa yatırım fonu (ETF) ve opsiyon alım satımını kapsar. Yurtdışı işlemler, bireysel ve kurumsal yatırımcılara korunma, arbitraj ve/veya spekülasyon amaçlı pozisyon açma imkanı sunar. Bunun yanında yatırımcılar beklentilerine ve piyasa dinamiklerine göre uzun (alım yönünde) ve/veya kısa (satım yönünde) pozisyon alabilir.

### Opsiyon İşlemleri

Opsiyonlar belirli bir tarih, belirli bir fiyat ve belirli bir miktardaki dayanak varlık üzerine yazılan alım hakkı veya satım hakkını temsil eden sözleşmelerdir. Temelde riskten kaçınmak ve risk transferi amacıyla ortaya çıkan bu sözleşmeler günümüzde gerek organize piyasalarda gerekse tezgahüstü piyasalarda hem riskten kaçınma (hedging) hem spekülasyon, hem de arbitraj amacıyla alınıp satılmaktadır. Tezgahüstü piyasalarda işlem gören opsiyonların vadesi, kullanım fiyatı ve büyüklüğü yatırımcının tercihlerine göre değişkenlik gösterebilirken, organize piyasalarda işlem gören opsiyonların vadesi, kullanım fiyatı ve büyüklükleri borsa tarafından belirlenir ve standarttır.

### Opsiyonların Başlıca Dayanak Varlıkları

Döviz Hisse senedi

Emtia

Sabit getirili menkul kıymetler

### Vadeli İşlemler

Vadeli işlem kontratları ortak özelliklerine göre sınıflandırılabilir. Endeksler, finansallar, pariteler, değerli ve baz metaller, tarımsallar ve dayanıksız emtialar bu sınıflandırmalardan bazılarıdır. Vadeli işlem kontratları, teminat sistemi ile pozisyon alınabilen, kaldıraçlı ve belirli bir vade tarihine kadar taşınabilen yatırım araçlarıdır. Kontrat vadesinde ileriki bir vadeye taşınarak pozisyon devam

ettirilebilir. Vadeli piyasalarda kaldıraç, yatırımcıya yapılacak işlem büyüklüğünün sadece belirli bir kısmını yatırarak işlem yapmasını sağlar. Diğer bir ifade ile, yatırımcının hesabında aynı büyüklükteki işlemi spot piyasadan yaparken bulundurması gereken kadar nakte ihtiyaç duymadan gerçekleştirilmesine olanak tanınır.

## Hisse İşlemleri

Uluslararası borsalarda işlem gören hisse senetlerine emir gönderimi sağlanabilmektedir.

## FX Piyasa İşlemleri (FxBox)

Foreign Exchange (FX), global çapta ülke para birimlerinin görece değerlerinin alınıp satıldığı dünyanın en likit finans piyasasıdır.

USD, EUR, GBP, AUD, CAD, CHF, JPY major para birimleridir. Döviz kurlarında ilk kur baz döviz kuru, ikinci kur ise karşıt döviz kurudur. Alım-satım işlemleri için baz döviz kuru dikkate alınırken, kar/zarar hesaplaması karşıt döviz kur üzerinden yapılır. Forex piyasasında bir döviz satın aldığınızda o baz para biriminde “uzun” pozisyon, bir döviz sattığınızda ise o baz para biriminde “kısa” pozisyon almış olursunuz. Mevcut pozisyonunuzu kapatmak için ise aynı döviz çiftinde eşit ve tersi pozisyon almanız yeterli olacaktır. Örnek olarak, EUR’nun USD karşısında değer kazanacağı beklentisi ile EUR/USD’da 1,3250 seviyesinden alım işlemi gerçekleştirdiğinizde, 1 EUR almış (uzun pozisyon), aynı anda 1,3250 USD satmış (kısa pozisyon) olursunuz. Bu işlemi kapatmak için EUR/USD paritesinde aynı miktarda satış yapmanız gereklidir. Alış fiyatı (“bid price”) ile satış fiyatı (“ask price”) arasındaki fiyat farkına “spread” (baz) denir. Yapı Kredi’nin alış fiyatı (bid price) sizin satış yapabileceğiniz, Yapı Kredi’nin satış fiyatı ise (ask price) sizin alış yapabileceğiniz fiyatı gösterir. FX piyasalarının likiditesi yüksek olduğu için bu işlemlerde manipülasyon oluşma riski düşüktür. Haftanın beş günü, 24 saat açık olduğu için işlem kolaylığı sağlar, dünyadaki gelişmelere paralel her an pozisyon alabilmenize veya pozisyonunuzu kapatabilmenize olanak verir. Fiyatların her iki yöne gidişinden de kazanç

sağlayabilirsiniz. Fiyatlar yükselirken de, düşerken de kazanma olanağınız bulunmaktadır. Emir çeşitliliği sayesinde, işlem platformuna emir bırakarak ekran karşısında olmadan da zararınızı sınırlayabilir ve karınızı belirlediğiniz seviyeden alabilirsiniz ya da belirlediğiniz seviyeler için alım / satım emirleri bırakabilirsiniz.

### **Para Birimleri**

FXBox MetaTrader5 üzerinden G10 ve TRY para birimlerinde belirlenen kaldıraç oranı dahilinde dar spread'ler ile işlem yapabilirsiniz.

### **Değerli Metaller**

FXBox MetaTrader5 üzerinden dolar karşılığında altın ve gümüşte belirlenen kaldıraç oranı dahilinde dar spread'ler ile işlem yapabilirsiniz.

### **Fark Kontratları (CFD)**

FXBox MetaTrader5 üzerinden dolar karşılığında endeksler ve petrolde belirlenen kaldıraç oranı dahilinde dar spread'ler ile işlem yapabilirsiniz.